

[94] SARAH BERNHARDT: AZ INTERNÁTUSBAN

Egy nap anyám a térdén tartott, és azt mondta:

„Már nagylány vagy, meg kell tanulnod írni-olvasni.” Hét éves voltam akkor, és sem írni-olvasni, sem számolni nem tudtam, mivel 5 évig öreg nevelőnőm gondozott, két évig pedig betegeskedtem.

„Iskolába kell menned”, folytatta anyám, göndör fűrtjeimmel játszadózva, „mint a többi nagylánynak.” Én nem tudtam, mit jelent mindez, és megkérdeztem, mi az az iskola.

„Egy olyan hely, ahol sok kislány van”, válaszolta anyám.

„Betegtek?” – kérdeztem.

„Ó, nem! Elég jól vannak, mint most te is, és együtt játszanak, és nagyon jókedvűek és boldogok.” (...)

A kocsit megállt Auteuil-ben, a Boileau utca 18. szám előtt. A vaskapun volt egy hosszú, sötét tábla, rajta felirat arany betűkkel. Felnéztem rá, és a mama így szólt:

„Remélem, mielőbb el tudod majd olvasni”. Nagynéném odasúgta nekem:

„Bentlakásos Iskola, Madame Fressard”, és én meg gyorsan mondtam a mamának:

„Az van ott, hogy Bentlakásos Iskola, Madame Fressard.”

A mama, a nénikém és a három férfi szívből nevettek talpraesettségesen, és aztán beléptünk a házba. Madame Fressard elének jött, és én egyből megszerettem őt. Közepes termetű volt, elég kövér, a la Sévigné-módra begöndörített ószes frizurát viselt. Szép, nagy szemei voltak, George Sand szemeihez hasonlóak, és nagyon fehér fogai, ami azért is feltűnt, mert arcszíne elég világos volt. Egészségesnek látszott, kedvesen beszélt; húsos kezei voltak és hosszú ujjai.

Kezemet kedvesen megfogta, és fél térdre ereszkedve, úgy, hogy arca egy vonalba került az enyémmel, éneklő hangon így szólt:

„Ugye, nem fogsz tőlem félni, kislány?” Én nem válaszoltam, de az arcom úgy elpirult, mint a kakas taréja. Ő komoly kérdéseket tett fel nekem, de én megtagadtam a választ. Mindenki körém állt.

„Beszélj, gyermek – Gyerünk, Sarah, legyél jó kislány – Ó, te kis rosszaság!”

Minden hiába volt. Tökéletesen néma maradtam. A szokásos út következett ezután, a hálószobákba, az étkezőbe, az osztálytermekbe és a szokásos túlzó dicséretes sorozata.

„Milyen szépen tartanak itt mindent! Milyen makulátlanul tiszta minden!” – és száz efféle ostobaság a gyermekek eme börtönéről. Anyám félrevonult Madame Fressard-ral, és én a térdébe kapaszkodtam, hogy ne tudjon menni.

„Ez orvosi előírás” – mondta anyám, és aztán következett egy hosszú lista arról, hogy hogyan kell bánni velem.

Madame Fressard eléggé gúnyosan mosolygott.

„Tudja asszonyom”, – mondta anyámnak „mi nem leszünk képesek így begöndöríteni a haját.”

„És bizonyára arra sem lesznek képesek, hogy kiegyenesítsék” – válaszolt anyám miközben megsimogatta a fejemet kesztyűbe bújtatott kezével.

„Ezek természetes hullámok, és mindig addig kell fésülni, amíg alaposan ki nem kefélték. Máskülönben nem lehet kigubancolni, és nagyon fogják húzni a kislány haját. Mit adnak a gyerekeknek négy órákor?” – kérdezte anyám, témát változtatva.

„Ó, egy szelet kenyeret, és azt, amit a szülők itt hagytak nekik.”

„Hoztunk 12 üveg különböző dzsemet” – mondta anyám, „de a kislánynak egyik nap dzsemet kell ennie, a másik nap csokoládét, mivel nincs jó étvágya, és igényli az ételek változatosságát. Vettem 6 font csokoládét.” Madame Fressard jóindulatúan mosolygott, de elég gúnyos élel. Kivett egy doboz csokoládét és megnézte készítője nevét.

„Ah! Marquis-tól való! Micsoda egy elkényeztetett kislány ez!” Fehér ujaival megveregette az arcomat, és aztán tekintete egy öblös üvegre esett, amelyet meglepetten vett szemügre.

„Ez hideg krém”, – mondta anyám. „Én magam készítem, és szeretném, ha a kislányom arcát és kezét minden este bedörzsölnék velem, mielőtt lefekszik.”

„De...” – kezdte Madame Fressard.

„Ó, duplán fizetem a z ágyneműmosás költségeit” – szakította félbe türelmetlenül anyám. (Jaj, szegény anyám! Elég jól emlékszem, hogy ágyneműmet egy hónapban csak egyszer húzták át, éppúgy, mint a többi diákét.)

Végül elérkezett a búcsú pillanata, és mindenki a mama körül állt, és miután alaposan összecsókolgatott, elvitték őt tőlem, és közben kedves szavakkal vigasztalták „Itt olyan jó lesz a kislánynak – itt meglesz mindene – olyan lesz majd, mintha kicserélték volna, mire újra látod!” – és így tovább.

A tábornok, aki nagyon kedvelt engem, karjaiba vett, és feldobott a levegőbe. „Te kis gyerek” – mondta; „kaszárnyába teszek téged, és ügyelned kell ám majd a viselkedésedre!”

Megrángattam hosszú bajuszát, és ő így szólt, miközben rám kacsintott és Madam Fressard-ra nézett, akinek szintén volt egy kis bajusza:

„Ezt a hölgynek nem szabad ám csinálnod, tudod-e!”

Nénikém szívből nevetett, anyám pedig elfojtotta nevetését, és az egész csapat a suhogós szoknyák és búcsúzkodások valóságos forgószele közepette távozott, mialatt engem bevitték a kerítés mögé, ahol bebörtönöztek.

Két évet töltöttem el ebben az intézetben. Megtanítottak olvasni, írni és számolni. Új játékok száját is megtanultam. Megtanultam rondeaux-t énekelni és zsebkendőket hímezni anyámnak. Viszonylag boldog voltam itt, mivel csütörtökönként és vasárnaponként mindig kimehettünk valahová, és ez a szabadság érzését adta nekem. A z utca nagy tere számomra meglehetősen különbözött a z internátushoz tartozó tágas kert területétől. Ezenkívül Madame Fressard-nál voltak kisebb ünnepek, melyek rendszerint gyönyörűséggel töltöttek el. Stella Colas kisasszony, aki akkoriban debütált a Théâtre Français-ben, csütörtökönként néha eljött hozzánk, és verseket szavalt nekünk.

Fordította: Kéri Katalin